

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 3 december 2020*

”Överklagande – Förordning (EG) nr 1107/2009 – Utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel – Genomförandeförordning (EU) 2017/2324 – Förnyelse av godkännandet av det verksamma ämnet glyfosat – Artikel 263 FEUF – Talerätt för en regional enhet – Villkoret direkt berörd”

I mål C-352/19 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 1 maj 2019,

Région de Bruxelles-Capitale (Belgien), företrädd av advokaten A. Bailleux,

klagande,

i vilket den andra parten är:

Europeiska kommissionen, företrädd av X. Lewis, F. Castillo de la Torre, I. Naglis och F. Castilla Contreras, samtliga i egenskap av ombud,

svarande i första instans

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot (referent) samt domarna L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan och N. Jääskinen,

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

och efter att den 16 juli 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: franska.

Dom

- 1 Région de Bruxelles-Capitale (huvudstadsregionen Bryssel) har yrkat att domstolen ska upphäva det beslut som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 28 februari 2019, Région de Bruxelles-Capitale/kommissionen (T-178/18, ej publicerat, EU:T:2019:130) (nedan kallat det överklagade beslutet). Genom detta beslut avvisade tribunalen klagandens talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/2324 av den 12 december 2017 om förnyelse av godkännandet av det verksamma ämnet glyfosat i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, och om ändring av bilagan till kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 (EUT L 333, 2017, s. 10) (nedan kallad den omtvistade rättsakten).

Tillämpliga bestämmelser

- 2 I skälen 10, 23, 24 och 29 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (EUT L 309, 2009, s. 1) anges följande:

”(10) Ämnen bör ingå i växtskyddsmedel endast om det har visats att de har klara fördelar för växtproduktionen och att de inte förväntas ha några skadliga effekter på människors och djurs hälsa eller några oacceptabla effekter på miljön. För att uppnå samma skyddsnivå i alla medlemsstater bör beslutet om att godkänna eller inte godkänna sådana ämnen fattas på gemenskapsnivå på grundval av harmoniserade kriterier. Dessa kriterier bör tillämpas för det första godkännandet av ett verksamt ämne enligt denna förordning. För redan godkända verksamma ämnen bör dessa kriterier tillämpas vid förnyelse eller omprövning av ett godkännande.

...

(23) Växtskyddsmedel som innehåller verksamma ämnen kan vara beredda på många olika sätt och användas på olika växter och växtprodukter under olika jordbruks-, växtskydds- och miljöförhållanden (inklusive klimatförhållanden). Växtskyddsmedel bör därför produktgodkännas av medlemsstaterna.

(24) Bestämmelserna om produktgodkännande måste säkerställa en hög skyddsnivå. Särskilt då växtskyddsmedel produktgodkännas måste målet att skydda människors och djurs hälsa och miljön väga tyngre än målet att förbättra växtproduktionen. Innan växtskyddsmedel släpps ut på marknaden bör det därför påvisas att de innebär en klar fördel för växtproduktionen och inte har några skadliga effekter på människors eller djurs hälsa, inbegripet känsliga befolkningsgruppers hälsa, eller har några oacceptabla effekter på miljön.

...

(29) Principen om ömsesidigt erkännande är ett av medlen för att säkerställa den fria rörligheten för varor inom gemenskapen. För att undvika dubbelarbete, minska den administrativa bördan för industrin och medlemsstaterna samt sörja för tillgång till växtskyddsmedel på mer harmoniserade villkor, bör de produktgodkännanden som beviljas av en medlemsstat godtas av andra medlemsstater där jordbruks-, växtskydds- och miljöförhållandena (inklusive klimatförhållandena) är jämförbara. Därför bör gemenskapen delas in i zoner med sådana jämförbara förhållanden för att underlätta sådant ömsesidigt erkännande. På grund av miljö- eller jordbruksförhållanden som är specifika för en eller flera medlemsstaters territorium kan det emellertid vara nödvändigt att medlemsstaterna, efter ansökan, erkänner eller ändrar det produktgodkännande som beviljats av en annan medlemsstat, eller avstår från att godkänna

växtskyddsmedlet på sitt territorium, om det är motiverat till följd av särskilda miljö- eller jordbruksförhållanden eller om den höga skyddsnivå för både människors och djurs hälsa och för miljön som fastställs i denna förordning inte kan uppnås. Det bör också vara möjligt att införa lämpliga villkor med beaktande av målen i den nationella handlingsplan som antagits i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel [(EUT L 309, 2009, s. 71)].”

3 Artikel 20.1 och 20.2 i denna förordning har följande lydelse:

”1. En förordning ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande som avses i artikel 79.3 där det föreskrivs att

a) godkännandet av ett verksamt ämne förnyas, när så är lämpligt på vissa villkor och med vissa begränsningar, eller att

b) godkännandet av ett verksamt ämne inte förnyas.

2. ...

Om ett godkännande återkallas eller om ett godkännande inte förnyas på grund av omedelbar oro för människors eller djurs hälsa eller för miljön ska de berörda växtskyddsmedlen omedelbart dras tillbaka från marknaden.”

4 I artikel 36 i nämnda förordning föreskrivs följande:

”1. Den prövande medlemsstaten ska göra en oberoende, objektiv och öppet redovisad bedömning med utgångspunkt i aktuella vetenskapliga och tekniska rön, med utnyttjande av vägledande dokument som finns tillgängliga vid tidpunkten för ansökan. Den ska ge alla medlemsstater inom samma zon tillfälle att lämna synpunkter som ska beaktas vid bedömningen.

...

2. De berörda medlemsstaterna ska i enlighet med artiklarna 31 och 32 bevilja eller avslå ansökningar om produktgodkännande på grundval av slutsatserna i den bedömning som den prövande medlemsstaten kommit fram till.

3. Genom undantag från punkt 2 och i enlighet med gemenskapslagstiftningen får det införas lämpliga villkor i fråga om de krav som avses i artikel 31.3 och 31.4 och andra riskreducerande åtgärder som härrör från specifika användningsvillkor.

Om en medlemsstat hänsyn till människors eller djurs hälsa eller till miljön inte kan tillgodoses genom fastställandet av de nationella riskreducerande åtgärder som avses i första stycket, får medlemsstaten vägra att produktgodkänna växtskyddsmedlet på sitt territorium om den, på grund av sina specifika miljö- eller jordbruksförhållanden, har underbyggda skäl att anse att den aktuella produkten fortfarande utgör en oacceptabel risk för människors eller djurs hälsa eller för miljön.

...”

5 I artikel 40 med rubriken ”Ömsesidigt erkännande” i samma förordning föreskrivs en möjlighet för innehavaren av ett produktgodkännande som beviljats i enlighet med artikel 29 att ansöka om produktgodkännande av samma växtskyddsmedel i en annan medlemsstat.

6 I artikel 41.1 i förordning nr 1107/2009 anges följande:

”Den medlemsstat till vilken en ansökan lämnas in enligt artikel 40 ska, efter att ha granskat ansökan och de handlingar som bifogas denna i enlighet med artikel 42.1, vid behov med hänsyn till förhållandena på dess territorium, godkänna det berörda växtskyddsmedlet på samma villkor som den medlemsstat som prövar ansökan, utom när artikel 36.3 ska tillämpas.”

7 I artikel 43 i denna förordning föreskrivs följande:

”1. Ett produktgodkännande ska förnyas efter ansökan från innehavaren av produktgodkännandet om de krav som anges i artikel 29 fortfarande är uppfyllda.

2. Sökanden ska inom tre månader efter förnyelsen av godkännandet för ett verksamt ämne, ett skyddsämne eller synergist som förekommer i växtskyddsmedlet lämna följande uppgifter:

...

5. Medlemsstaterna ska besluta om förnyat produktgodkännande av ett växtskyddsmedel senast tolv månader efter det att godkännandet för det verksamma ämnet, skyddsämnet eller synergisten som ingår i växtskyddsmedlet förnyats.

6. Om det av skäl som innehavaren av produktgodkännandet inte råder över inte fattas något beslut om förnyelse av produktgodkännandet innan det löper ut, ska den berörda medlemsstaten förlänga produktgodkännandet till att gälla under den period som krävs för att fullfölja prövningen och anta ett beslut om förnyelse.”

8 I artikel 78.3 i nämnda förordning föreskrivs att det ska antas en förordning med en förteckning över de verksamma ämnen som finns upptagna i bilaga I till rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (EGT L 230, 1991, s. 1). Dessa ämnen ska anses ha blivit godkända enligt den förordningen.

Bakgrund till tvisten

Europeiska unionens godkännande av det verksamma ämnet glyfosat

9 Genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 av den 25 maj 2011 om tillämpning av förordning nr 1107/2009 vad gäller förteckningen över godkända verksamma ämnen (EUT L 153, 2011, s. 1) antogs den förteckning som föreskrivs i artikel 78.3 i förordning nr 1107/2009. Glyfosat fanns med i denna förteckning. Godkännandeperioden angavs gå ut den 31 december 2015.

10 Genom genomförandeförordning (EU) 2015/1885 av den 20 oktober 2015 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller förlängning av godkännandeperioderna för de verksamma ämnena ... glyfosat ... (EUT L 276, 2015, s. 48) och genomförandeförordning (EU) 2016/1056 av den 29 juni 2016 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller förlängning av godkännandeperioden för det verksamma ämnet glyfosat (EUT L 173, 2016, s. 52), förlängde kommissionen successivt godkännandeperioden för det verksamma ämnet glyfosat till den 30 juni 2016 och till den 15 december 2017.

11 Genom den omtvistade rättsakten, som antogs den 12 december 2017, förnyade kommissionen, på vissa villkor, godkännandeperioden för det verksamma ämnet glyfosat till och med den 15 december 2022.

Région de Bruxelles-Capitales befogenheter i fråga om växtskyddsmedel

- 12 Région de Bruxelles-Capitales befogenheter på området för växtskyddsmedel har beskrivits i punkterna 9–17 i det överklagade beslutet. Dessa punkter, som inte har ifrågasatts inom ramen för förevarande överklagande, har följande lydelse:
- ”9 Sökanden, Région de Bruxelles-Capitale, är en av de tre regioner som enligt artikel 39 i den belgiska konstitutionen har vissa befogenheter enligt lag.
- 10 Bland dessa befogenheter återfinns, enligt artikel 6.1 II första stycket i speciallagen om institutionella reformer av den 8 augusti 1980 (Moniteur belge av den 15 augusti 1980, s. 9434) (nedan kallad speciallagen), ”miljöskydd, särskilt skydd av mark, jordlager under mark, vatten och luft mot föroreningar och angrepp...”. Enligt denna bestämmelse är sökanden behörig att reglera användningen av växtskyddsmedel inom dess område.
- 11 Enligt artikel 6.1 punkt II första stycket i speciallagen ska fastställande av produktnormer emellertid ske på federal nivå. Det är således staten som prövar ansökningar om produktgodkännande för utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och som utfärdar sådana godkännanden i Belgien i enlighet med artikel 28.1 i förordning nr 1107/2009. Enligt artikel 6.4 [första stycket] i speciallagen är regionerna emellertid delaktiga i utövandet av denna befogenhet.
- 12 I artikel 7 i den belgiska kungliga förordningen av den 28 februari 1994 om bevarande, utsläppande på marknaden och användning av bekämpningsmedel avsedda för jordbruksändamål (Moniteur belge av den 11 maj 1994, s. 12504) föreskrivs att det är förbjudet att släppa ut på marknaden, framställa, transportera, importera, utbjuda, förevisa, saluföra, inneha, förvärva eller använda ett bekämpningsmedel för jordbruksändamål vilket inte tidigare godkänts av ministern. Enligt artikel 8 i denna förordning ska ’ministern eller en tjänsteman som utsetts av ministern för detta syfte bevilja godkännande efter yttrande av kommittén för godkännande som anges i artikel 9’. Enligt artikel 9 i nämnda kungliga förordning består kommittén för godkännande av tolv ledamöter som utses av ministern (nedan kallad godkännandekommittén), däribland ’en sakkunnig från regionen Bryssel, som föreslås av ministerpresidenten för regeringen i Région Bruxelles-Capitale’.
- 13 Den 20 juni 2013 antog sökanden ett beslut om användning av bekämpningsmedel som är förenligt med en hållbar utveckling i huvudstadsregionen Bryssel (Moniteur belge av den 21 juni 2013, s. 40062) (nedan kallat beslutet av den 20 juni 2013). Enligt artikel 1 första stycket i detta beslut genomförs direktiv [2009/128] genom det beslutet.
- 14 Enligt artikel 1 tredje stycket i beslutet av den 20 juni 2013 får sökanden ’bestämma vilka bekämpningsmedel som inte får användas på grund av de risker som de utgör för människors hälsa eller för miljön’.
- 15 Den 10 november 2016 antog sökanden, med stöd av beslutet av den 20 juni 2013, en förordning om förbud mot användning av bekämpningsmedel som innehåller glyfosat i huvudstadsregionen Bryssel (Moniteur belge av den 2 december 2016, s. 79492) (nedan kallad förordningen av den 10 november 2016).
- 16 Det framgår av ansökan att förordningen av den 10 november 2016 är föremål för ett överklagande med yrkande om ogiltigförklaring vid avdelningen för förvaltningsrättsliga mål vid Conseil d’État [(Högsta förvaltningsdomstolen, Belgien)]. Överklagandet avser huvudsakligen det påstådda åsidosättandet av vissa bestämmelser i förordning nr 1107/2009 och av artiklarna 34, 35 och 36 FEUF. I det målet anser sökanden att godkännandet av glyfosat på unionsnivå och godkännandet av vissa växtskyddsmedel som innehåller detta ämne på federal nivå inte kan äventyras av ett totalförbud mot användning av dessa produkter i huvudstadsregionen Bryssel.

17 Det ska slutligen påpekas att sökanden är knuten till det arbete som kommittéerna bedriver i kommittéförfarandet på unionsnivå och att sökanden företräder Konungariket Belgien enligt ett rullande schema. Inom ramen för denna befogenhet deltog sökanden i ett samråd med de övriga belgiska regionerna före arbetet med det verksamma ämnet glyfosat som leddes av Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (Ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder ...) genom den kommitté för samordning av den internationella miljöpolitiken som inrättats genom samarbetsavtalet av den 5 april 1995 mellan belgiska staten, regionen Flandern, regionen Vallonien och sökanden om den internationella miljöpolitiken (Moniteur belge av den 13 december 1995, s. 33436).”

Talan vid tribunalen och det överklagade beslutet

- 13 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 8 mars 2018 väckte Région de Bruxelles-Capitale talan om ogiltigförklaring av den omtvistade rättsakten.
- 14 Genom särskild handling framställde kommissionen, med stöd av artikel 130 i tribunalens rättegångsregler, en invändning om rättegångshinder på grund av att sökanden saknade berättigat intresse av att få saken prövad.
- 15 Genom det överklagade beslutet biföll tribunalen denna invändning och avvisade talan med motiveringen att Région de Bruxelles-Capitale inte är direkt berörd av den omtvistade rättsakten i den mening som avses i artikel 263 fjärde stycket FEUF.

Parternas yrkanden i målet om överklagande

- 16 Genom sitt överklagande har Région de Bruxelles-Capitale yrkat att domstolen ska
- upphäva det överklagade beslutet,
  - förklara att talan om ogiltigförklaring kan tas upp till sakprövning och återförvisa målet till tribunalen, och
  - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna i båda instanser.
- 17 Kommissionen har yrkat att domstolen ska
- ogilla överklagandet, och
  - förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av överklagandet

Inledande synpunkter

- 18 Det ska erinras om att en talan som väckts av ett regionalt eller lokalt organ inte kan likställas med en talan som väckts av en medlemsstat och således ska uppfylla de sakprövningsförutsättningar som anges i artikel 263 fjärde stycket FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 maj 2006, Regione Siciliana/kommissionen, C-417/04 P, EU:C:2006:282, punkterna 21–24).

- 19 För att en fysisk eller juridisk persons talan mot ett beslut som inte riktar sig till denna person ska kunna tas upp till sakprövning, såsom i förevarande fall är fallet med Région Bruxelles-Capitale, krävs enligt denna bestämmelse att beslutet direkt och personligen berör den samt om det är fråga om en regleringsakt att den direkt berör den och inte medför genomförandeåtgärder.
- 20 I förevarande fall har tribunalen, till vilken en invändning om rättegångshinder har framställts på grund av att Région de Bruxelles-Capitale saknar berättigat intresse av att yrka ogiltigförklaring av den omtvistade rättsakten, begränsat sin prövning till frågan huruvida rättsakten direkt berör den parten och slog i det överklagade beslutet fast att detta villkor inte var uppfyllt.
- 21 Région de Bruxelles-Capitale har till stöd för sitt överklagande av detta beslut åberopat två grunder. Den första grunden avser åsidosättande av konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, undertecknad i Århus den 25 juni 1998, som ingicks på Europeiska gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2005/370/EG av den 17 februari 2005 (EUT L 124, 2005, s. 1) (nedan kallad Århuskonventionen). Den andra grunden avser att tribunalen gjorde en felaktig bedömning när den slog fast att klaganden inte var direkt berörd av den omtvistade rättsakten.

Den första grunden: Åsidosättande av Århuskonventionen

Parternas argument

- 22 Genom den första grundens första del har Région de Bruxelles-Capitale kritiserat tribunalen för att den, i punkterna 34–36 i det överklagade beslutet, inte beaktade artikel 9 i Århuskonventionen vid prövningen av huruvida dess talan kunde tas upp till sakprövning. Région de Bruxelles-Capitale anser att de sakprövningsförutsättningar som föreskrivs i artikel 263 fjärde stycket FEUF ska tolkas mot bakgrund av artikel 9 i Århuskonventionen, som rör tillgång till rättslig prövning, eftersom talan omfattas av konventionens tillämpningsområde.
- 23 Genom den första grundens andra del har klaganden kritiserat tribunalen för att den, i punkt 37 i det överklagade beslutet, fann att klaganden inte tillräckligt tydligt hade förklarat på vilket sätt hänvisningen till Århuskonventionen kan påverka bedömningen av huruvida klaganden är direkt och personligen berörd i förevarande mål.
- 24 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska avslås såvitt avses dessa båda delgrunder.

Domstolens bedömning

- 25 Vad gäller den första grundens första del erinrar domstolen om att även om det följer av artikel 216.2 FEUF att internationella avtal som ingåtts av unionen är bindande för unionens institutioner och således har företräde framför de rättsakter som antas av dessa institutioner (dom av den 3 juni 2008, Intertanko m.fl., C-308/06, EU:C:2008:312, punkt 42, dom av den 21 december 2011, Air Transport Association of America m.fl., C-366/10, EU:C:2011:864, punkt 50 och där angiven rättspraxis, och dom av den 13 januari 2015, rådet och kommissionen/Stichting Natuur en Milieu, och Pesticide Action Network Europe, C-404/12 P och C-405/12 P, EU:C:2015:5, punkt 44), kan samma internationella avtal inte ha företräde framför unionens primärrätt.
- 26 Härav följer att artikel 9 i Århuskonventionen inte påverkar sakprövningsförutsättningarna för talan om ogiltigförklaring som anges i artikel 263 fjärde stycket FEUF.

- 27 Under dessa omständigheter kan överklagandet inte vinna bifall såvitt avser den första grundens första del, som avser att tribunalen bedömde huruvida talan kunde tas upp till sakprövning utan att beakta Århuskonventionen.
- 28 Eftersom argumentet att tribunalen inte beaktade artikel 9 i Århuskonventionen inte kan godtas, är kritiken av skälen till att tribunalen i punkt 37 i det överklagade beslutet underkände detta argument verkningslös. Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den första grundens andra del.
- 29 Av det anförda följer att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den första grunden.

Den andra grunden: Tribunalen gjorde en felaktig bedömning när den slog fast att klaganden inte var direkt berörd av den omtvistade rättsakten.

- 30 Domstolen erinrar inledningsvis om att enligt domstolens fasta praxis innebär villkoret direkt berörd att den aktuella rättsakten ska ha direkt inverkan på den enskildes rättsliga ställning. Vidare får rättsakten inte lämna något utrymme för skönsmässig bedömning för dem till vilka den riktar sig, och som ska genomföra den, vilket innebär att genomförandet ska ha en rent automatisk karaktär och endast följa av unionslagstiftningen, utan tillämpning av några mellanliggande bestämmelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 maj 1998, Glencore Grain/kommissionen, C-404/96 P, EU:C:1998:196, punkt 41, och dom av den 5 november 2019, ECB m.fl./Trasta Komerčbanka m.fl., C-663/17 P, C-665/17 P och C-669/17 P, EU:C:2019:923, punkt 103).
- 31 Det är mot bakgrund av denna rättspraxis som den andra grunden, som består av fyra delar, ska prövas.

Den andra grundens första del

– Parternas argument

- 32 Genom den andra grundens första del har Région de Bruxelles-Capitale gjort gällande att tribunalen, i punkterna 50–55 i det överklagade beslutet, felaktigt slog fast att den omtvistade rättsakten inte innebar att giltigheten av befintliga produktgodkännanden för utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel som innehåller det verksamma ämnet glyfosat bibehölls. Région de Bruxelles-Capitale menar att denna rättsakt gjorde det möjligt för sådana produktgodkännanden att fortsätta att ha verkningar men att dessa produktgodkännanden i kraft av själva sakförhållandet (*ipso facto*) skulle bli ogiltiga om godkännandet av detta verksamma ämne inte förnyades.
- 33 Kommissionen har gjort gällande att överklagandet inte kan bifallas såvitt avser den andra grundens första del.

– Domstolens bedömning

- 34 Det framgår av artikel 20.2 andra stycket i förordning nr 1107/2009 att om unionslagstiftaren inte förnyar godkännandet av ett verksamt ämne på grund av omedelbar oro för människors eller djurs hälsa eller för miljön, är medlemsstaternas produktgodkännanden för utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel som innehåller detta verksamma ämne ogiltiga och dessa produkter ska omedelbart dras tillbaka från marknaden.

- 35 Förnyelsen av godkännandet av ett verksamt ämne har emellertid inte en verkan som är jämförbar med avsaknaden av en sådan förnyelse. Den medför nämligen inte att produktgodkännanden för utsläppande på marknaden av de växtskyddsmedel som innehåller ämnet bekräftas, förlängs eller löper vidare, eftersom innehavarna av dessa godkännanden enligt artikel 43.2 i förordning nr 1107/2009 måste ansöka om ett förnyat produktgodkännande inom tre månader efter förnyelsen av godkännandet för ett verksamt ämne. Medlemsstaterna ska pröva ansökan och fatta beslut inom tolv månader i enlighet med punkt 5 i denna artikel.
- 36 Tribunalen gjorde sig följaktligen inte skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att den omtvistade rättsakten inte bekräftade giltigheten av produktgodkännandena för utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel som innehåller det verksamma ämnet glyfosat.

Den andra grundens andra del

– Parternas argument

- 37 Genom den andra grundens andra del har Région de Bruxelles-Capitale kritiserat de skäl på grundval av vilka tribunalen, i punkterna 56–59 i det överklagade beslutet, underkände dess argument att den regionen är direkt berörd av den omtvistade rättsakten, eftersom den rättsakten innebär att den måste besluta om förnyelse av produktgodkännanden för utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel som innehåller glyfosat senast tolv månader efter dess ikraftträdande, i enlighet med artikel 43.5 i förordning nr 1107/2009.
- 38 Région de Bruxelles-Capitale anser för det första att tribunalen gjorde en felaktig bedömning när den, i punkt 57 i det överklagade beslutet, slog fast att skyldigheten att pröva ansökningar om förnyelse av produktgodkännanden för utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden åvilar den belgiska staten och inte Région de Bruxelles-Capitale. Région de Bruxelles-Capitale deltar nämligen med nödvändighet i beslutsförfarandet, eftersom den enligt nationell rätt ingår i den godkännandekommitté som den minister som är behörig att förnya nämnda godkännanden är skyldig att inhämta yttrande från.
- 39 För det andra gjorde tribunalen sig även skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkt 58 i det överklagade beslutet fann att Région de Bruxelles-Capitales deltagande vid prövningen av ansökningar om förnyelse av produktgodkännanden för utsläppande på marknaden av produkter som innehåller glyfosat följer direkt av artikel 43.5 och 43.6 i förordning nr 1107/2009 och inte av den omtvistade rättsakten. I flera mål har sökanden nämligen ansetts vara direkt berörd, trots att den rättsakt som angripits endast berör honom genom en annan unionsrättsakt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 maj 2017, Deza/Echa, T-115/15, EU:T:2017:329, punkterna 30–35).
- 40 Kommissionen har gjort gällande att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den andra grundens andra del.

– Domstolens bedömning

- 41 Det är för det första ostridigt att medlemsstaternas skyldighet enligt artikel 43.5 och 43.6 i förordning nr 1107/2009 dels att besluta om förnyelse av produktgodkännandet för utsläppande på marknaden av ett växtskyddsmedel senast tolv månader efter det att godkännandet av det verksamma ämnet i nämnda produkt förnyats, varvid ansökan om förnyelse ska inges inom tre månader efter det att godkännandet av det verksamma ämnet förnyats, dels att om det inte fattas något beslut om förnyelse av produktgodkännandet innan det löper ut, ankommer det i Belgien på staten, som är den som enligt nationell rätt är behörig att ”fastställa produktnormer”, och inte på regionerna såsom klaganden, att förlänga produktgodkännandet så att det gäller under den period som krävs.

- 42 Det är visserligen riktigt att det i nationell rätt föreskrivs att regionerna är ”delaktiga i utarbetandet av den federala lagstiftningen om produktnormer” och särskilt att enligt artikel 7 i kunglig förordning av den 28 februari 1994 får utsläppande på marknaden och användning av bekämpningsmedel för användning i jordbruket endast godkännas av den behöriga förbundsministern efter yttrande från en kommitté i vilken Région de Bruxelles-Capitale representeras av en sakkunnig. Denna rådgivande behörighet följer emellertid inte direkt av artikel 43.5 och 43.6 i förordning nr 1107/2009. Under dessa omständigheter kan klagandens kritik mot punkt 57 i det överklagade beslutet inte godtas.
- 43 För det andra konstaterar domstolen att tribunalen, i motsats till vad klaganden har hävdad, i punkt 58 i det överklagade beslutet inte angav att Région de Bruxelles-Capitales deltagande i prövningen av ansökningar om förnyelse av produktgodkännanden för utsläppande på marknaden av produkter som innehåller glyfosat följde direkt av artikel 43.5 och 43.6 i förordning nr 1107/2009 och inte av den omtvistade rättsakten. Tribunalen inskränkte sig nämligen i denna punkt till att påpeka att klagandens argument, såsom klaganden redogjorde för det, inte innebar att verkningarna av den omtvistade rättsakten i sig åberopades, utan endast verkningarna av artikel 43.5 och 43.6 i denna förordning. Klagandens kritik av punkt 58 i det överklagade beslutet är således verkningslös.
- 44 Eftersom det första skälet för att underkänna klagandens argument, vilket anges i punkt 57 i det överklagade beslutet, är välgrundat, såsom angetts i punkt 42 i förevarande dom, är det andra skälet för att underkänna samma argument i punkt 58 i det överklagade beslutet subsidiärt. Den kritik som klaganden har framfört med avseende på det skälet saknar därför verkan (se, analogt, dom av den 13 september 2007, Common Market Fertilizers/kommissionen, C-443/05 P, EU:C:2007:511, punkt 137) och kan således inte godtas.
- 45 Av vad som anförts ovan följer att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den andra grundens andra del.

Den andra grundens tredje del

– Parternas argument

- 46 Klaganden har genom den andra grundens tredje del kritiserat de skäl på grundval av vilka tribunalen, i punkterna 60–63 i det överklagade beslutet, underkände klagandens argument att den omtvistade rättsakten, med hänsyn till förfarandet för ömsesidigt erkännande enligt artiklarna 40–42 i förordning nr 1107/2009, i stor utsträckning neutraliserar godkännandekommitténs förmåga och följaktligen dess egen förmåga att motsätta sig produktgodkännandet av ett växtskyddsmedel som innehåller glyfosat, om produkten redan har godkänts i en annan medlemsstat.
- 47 Région de Bruxelles-Capitale har för det första kritiserat tribunalen för att den ansåg att förfarandet för ömsesidigt erkännande inte är av rent automatisk karaktär och att artikel 41.1 och artikel 36.3 i förordning nr 1107/2009 ger den medlemsstat som mottagit en ansökan om ömsesidigt erkännande ett utrymme för skönsmässig bedömning. Tribunalens bedömning innehåller dessutom inte någon motivering.
- 48 Région de Bruxelles-Capitale anser för det andra att det var uppenbart felaktigt av tribunalen att i punkt 63 i det överklagade beslutet ange att verkningarna av förfarandet för ömsesidigt erkännande inte är en direkt följd av den omtvistade rättsakten.
- 49 Kommissionen har gjort gällande att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den andra grundens tredje del.

– *Domstolens bedömning*

- 50 För det första framgår det av den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 30 ovan att ett av de två kumulativa villkor som gör det möjligt att fastställa att en åtgärd direkt berör en enskild är att den inte lämnar dem till vilka åtgärden riktar sig, och som ska genomföra den, något utrymme för skönsmässig bedömning.
- 51 Såsom tribunalen erinrade om i punkt 61 i det överklagade beslutet är en medlemsstat, när den mottar en ansökan om produktgodkännande för utsläppande på marknaden av ett växtskyddsmedel som redan har godkänts för samma ändamål av en annan medlemsstat, inte skyldig att bifalla denna. Det är nämligen enligt artikel 41.1 i förordning nr 1107/2009 tillåtet för medlemsstaten att beakta förhållandena på dess territorium och medlemsstaten får enligt artikel 36.3 i förordningen, till vilken det hänvisas i artikel 41 i förordningen, dels besluta att vidta riskreducerande åtgärder med hänsyn till människors och djurs hälsa eller till miljön, dels vägra att lämna ett produktgodkännande när nämnda hänsyn inte kan tillgodoses genom fastställandet av riskreducerande åtgärder på grund av medlemsstatens specifika miljö- eller jordbruksförhållanden. Tribunalen gjorde således en riktig bedömning när den slog fast att förfarandet för ömsesidigt erkännande inte är av rent automatisk karaktär och lämnar ett utrymme för skönsmässig bedömning åt den medlemsstat som mottar en ansökan om ömsesidigt erkännande.
- 52 Av det ovan anförda följer att klaganden inte hade fog för att klandra tribunalen för att på denna punkt ha gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning och för att dess bedömning är bristfälligt motiverad.
- 53 För det andra gjorde tribunalen under alla omständigheter en riktig bedömning, i motsats till vad klaganden har hävdats, när den fann att verkningarna av förfarandet för ömsesidigt erkännande inte i sig är en direkt följd av den omtvistade rättsakten. Det ska nämligen påpekas att godkännandet av ett verksamt ämne endast är ett av de krav som räknas upp i artikel 29.1 i förordning nr 1107/2009 och som ska vara uppfyllda för att ett produktgodkännande för utsläppande på marknaden av ett växtskyddsmedel som innehåller detta verksamma ämne ska kunna lämnas. Utfärdandet av ett sådant produktgodkännande i en medlemsstat medför inte heller i sig ett produktgodkännande i de andra medlemsstaterna, eftersom det i artikel 40 i denna förordning, på de villkor som fastställs däri, föreskrivs att innehavaren av ett produktgodkännande som beviljats i en medlemsstat enligt förfarandet för ömsesidigt erkännande kan ansöka om produktgodkännande av samma växtskyddsmedel i en annan medlemsstat. Slutligen, och såsom angetts i föregående punkt, är den sistnämnda medlemsstaten inte skyldig att bevilja godkännandet under alla omständigheter.
- 54 Av vad som anförts ovan följer att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den andra grundens tredje del.

Den andra grundens fjärde del

– *Parternas argument*

- 55 Genom den andra grundens fjärde del har klaganden kritiserat de skäl som anges i punkterna 66–77 i det överklagade beslutet, i vilka tribunalen underkände klagandens argument avseende den omtvistade rättsaktens inverkan på giltigheten av förordningen av den 10 november 2016 och, följaktligen, dess konsekvenser för den tvist som den förordningen är föremål för.

- 56 Région de Bruxelles-Capitale anser för det första att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att med avseende på villkoret direkt berörd tillämpa de villkor för prövning som den utvecklade i sin dom av den 5 oktober 2005, Land Oberösterreich och Österrike/kommissionen (T-366/03 och T-235/04, EU:T:2005:347), beträffande kriteriet personligen berörd, och därigenom förväxlade de två krav som anges i artikel 263 fjärde stycket FEUF.
- 57 För det andra har Région de Bruxelles-Capitale kritiserat tribunalen för att inte ha beaktat den risk som den omtvistade rättsakten medför för giltigheten av det förbud mot användning av bekämpningsmedel som innehåller glyfosat som föreskrivs i förordningen av den 10 november 2016.
- 58 Région de Bruxelles-Capitale har för det tredje gjort gällande att antagandet av förordningen av den 10 november 2016, trots ett ogynnsamt rättsligt sammanhang, föranleddes av politiskt motiverade överväganden med avseende på allmänintresset och inte enbart av rättsliga överväganden.
- 59 För det fjärde är det enligt Région de Bruxelles-Capitale uppenbart att det överklagade beslutet strider mot tribunalens dom av den 13 december 2018, Ville de Paris, Ville de Bruxelles och Ayuntamiento de Madrid/kommissionen (T-339/16, T-352/16 och T-391/16, EU:T:2018:927). I sistnämnda dom slog tribunalen fast att klagandena, som hade vidtagit åtgärder för att minska luftföroreningar från fordonstrafiken inom deras territorier, var direkt berörda av bestämmelser i vilka det, såvitt avser kväveoxidutsläpp, fastställts värden som inte får överskridas vid provning vid verklig körning med lätta personbilar och lätta nyttofordon som är högre än vad som fastställts för utsläppsgränsen kallad "Euro 6". Enligt Région de Bruxelles-Capitale fann tribunalen med andra ord att enbart den omständigheten att sådana åtgärder var potentiellt rättsstridiga, det vill säga att rättsstridigheten ännu inte fastställts i ett domstolsavgörande, enligt den förordningen medförde att de aktuella städerna var direkt berörda av den förordningen. Tribunalen fann emellertid i det överklagade beslutet att den omständigheten att förordningen av den 10 november 2016 var virtuellt rättsstridig i förhållande till den omtvistade rättsakten inte var tillräcklig för att visa att klaganden var direkt berörd av denna rättsakt.
- 60 För det femte har Région de Bruxelles-Capitale gjort gällande att det överklagade beslutet är bristfälligt motiverat genom att tribunalen underlät att pröva argumentet att den omtvistade rättsakten har direkt inverkan på dess rättsliga ställning genom att bibehålla ett berättigat intresse av att få saken prövad för dem som väckt talan om ogiltigförklaring av förordningen av den 10 november 2016.
- 61 Kommissionen har gjort gällande att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den andra grundens fjärde del.

– *Domstolens bedömning*

- 62 För det första utgör den omständigheten att tribunalen, enligt klaganden, har gjort en felaktig tolkning av sin egen praxis inte i sig en felaktig rättstillämpning på vilken ett överklagande kan grundas. Dessutom har anmärkningen om förväxling mellan kriterierna direkt och personligen berörd inte preciserats på ett sätt som gör det möjligt att bedöma huruvida den är välgrundad och den kan således inte godtas.
- 63 För det andra påpekar domstolen att lagenligheten av förordningen av den 10 november 2016, vilken har ifrågasatts inom ramen för ett överklagande till Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen), under alla omständigheter inte kan påverkas av den omtvistade rättsakten. Den omtvistade rättsakten antogs nämligen efter det att nämnda förordning hade antagits. Varken risken för en talan om fördragsbrott på kommissionens initiativ, vilken antytts i överklagandet, eller tvivlen avseende giltigheten av bestämmelserna om förbud mot användning av bekämpningsmedel som innehåller glyfosat med hänsyn till den belgiska konstitutionen, vars koppling till den omtvistade rättsakten

klaganden inte har förklarat närmare, är sådana att det kan fastställas att den omtvistade rättsakten berör klaganden direkt. Under dessa omständigheter har klaganden inte visat att den omtvistade rättsakten skulle äventyra dessa förbudsbestämmelser.

- 64 För det tredje framgår det av domstolens praxis, som det erinrats om i punkt 30 i förevarande dom, att villkoret direkt berörd bland annat innebär att den aktuella åtgärden ska ha direkt inverkan på den rättsliga ställningen för den fysiska eller juridiska person som avser att väcka talan enligt artikel 263 fjärde stycket FEUF. Ett sådant villkor ska således enbart bedömas med hänsyn till åtgärdens rättsverkningar, eftersom åtgärdens eventuella politiska verkningar inte påverkar denna bedömning. Ett sådant argument kan följaktligen inte godtas.
- 65 För det fjärde framgår det inte av klagandens argument, som grundar sig på tribunalens dom av den 13 december 2018, Ville de Paris, Ville de Bruxelles och Ayuntamiento de Madrid/kommissionen (T-339/16, T-352/16 och T-391/16, EU:T:2018:927), på vilket sätt den omständigheten, om den antas vara styrkt, att den lösning som valdes i det överklagade beslutet i sig motsäger den domen, innebär att nämnda beslut är rättsstridigt. Följaktligen kan inte heller denna anmärkning godtas.
- 66 För det femte, även om Région de Bruxelles-Capitale har kritiserat tribunalen för att inte ha prövat dess argument att den omtvistade rättsakten direkt påverkar dess rättsliga ställning genom att bibehålla ett berättigat intresse av att få saken prövad för dem som väckt talan om ogiltigförklaring av förordningen av den 10 november 2016, ska det påpekas att klaganden framförde detta argument först i sitt svar på kommissionens invändning om rättegångshinder. Det kan följaktligen inte anses utgöra en grund som tribunalen var skyldig att pröva. Denna anmärkning kan således inte godtas.
- 67 Av det ovan anförda följer att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den andra grundens fjärde del och att överklagandet ska ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

- 68 Enligt artikel 138.1 i domstolens rättegångsregler, som är tillämplig på mål om överklagande enligt artikel 184.1 i samma rättegångsregler, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom kommissionen har yrkat att Région de Bruxelles-Capitale ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna och klaganden har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) Överklagandet ogillas.**
- 2) Région de Bruxelles-Capitale ska ersätta rättegångskostnaderna.**

Underskrifter